

Etika a „normy“

Etika se svou bytostnou povahou nemůže omezovat na to, co je pouze „dáno“ a co může být jen konstatováno jako fakticita (Němci říkají „Sittlichkeitstatsache“), a to ani v tom případě, když se myšlenkově vztahuje k tzv. mravnímu jednání (když se takovým jednáním zabývá, když je popisuje a chce mu rozumět), ale musí nutně sama (tj. etik, filosof jako osoba) k tomu, čím nebo kým se zabývá, zaujímat svůj vlastní postoj, musí to, co tematizuje, zároveň hodnotit. To hodnocení není tedy něčím druhotným dodatečným, nýbrž je to nutnou součástí přístupu a poznávání toho tematizovaného. K etice, tj. k přístupu etiky a konkrétně filosofa-etika, nezbytně náleží mravní perspektiva, která nemůže být nacházena jen v tom, co je tematizováno, ale je předpokladem samého přístupu k mravním aspektům čehokoli, čím se etik zabývá. Omezíme-li se nyní na to, co se obvykle chápe jako „předmět“ či „tématický obor“ etiky, totiž na tzv. mravní principy nebo mravní normy či hodnoty, je první předpokladem ne snad mravnost přistupujícího, ale jistě jeho vnímavost k mravním problémům a mravní problematice, a jeho základní respekt k tomu, co – podle Rádla řečeno – „býti má“. Člověk, který nemá náležitý „smysl“ pro mravní stránku života, je na tom jako hudebník, který má nedobrý sluch: prostě nemůže rozhodovat o hudbě a jejích kvalitách.

(Písek, 111019-2.)